

Lokalbehov GVN

Fastställt av gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Framtagen av utbildnings- och arbetslivsförvaltningen

Datum 2025-10-21

Gäller 2027–2036

Ärendenr GVN/2025/38

Version [1.0]

Lokalbehov GVN

Innehåll

Lokalbehov Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	1
1 Inledning.....	3
1.1 Syfte med dokumentet.....	3
1.2 Kort om lokalförsörjningsprocessen och styrande principer	3
2. Lokalernas nuläge och framtida behov.....	3
2.1 Verksamhetens uppdrag, mål och förändringar	3
2.2 Omvärldsförändringar och externa krav.....	6
2.3 Lokalernas kapacitet, fördelning och nyttjande.....	10
2.4 Lokalernas funktion och upplevd kvalitet	14
3. Fakta och kostnader	17
3.1 Lokalyta per förvaltning.....	17
3.2 Lokalkostnadsutveckling	18
3.3 Underhållsplan och åtgärder	19
3.4 Pågående och planerade lokaländringar.....	20
4. Prioriterade lokalbehov	20
4.1 Kriterier för prioriterade lokalbehov	20
4.2 Beskrivning av prioriterade lokalbehov.....	20
4.3 Översiktstabell prioriterade lokalbehov	22
4.4 Övriga behov av lokalåtgärder	23
4.5 Förändringar i prioriterade lokalbehov	24

1 Inledning

Dokumentet används för att redovisa nämndens långsiktiga lokalbehov som underlag till Region Gotlands lokalförsörjningsplan.

1.1 Syfte med dokumentet

Dokumentet ger en samlad och jämförbar bild av nämndens nuläge och långsiktiga lokalbehov.

Det fungerar som stöd i att analysera hur verksamhetens mål och förändringar påverkar lokalbehoven. Målet är att skapa samsyn, identifiera angelägna behov och stödja en hållbar och långsiktig lokalplanering.

Dokumentet används som:

- Underlag för beslut i nämnden
- Underlag till Region Gotlands lokalförsörjningsplan
- Grund för budget- och investeringsbeslut

1.2 Kort om lokalförsörjningsprocessen och styrande principer

Arbetet följer Region Gotlands lokalförsörjningsprocess, som bygger på principer om samordning, ändamålsenlighet, kostnadseffektivitet, hållbarhet och god framförhållning. Mer information om processen och de styrande principerna finns i den regiongemensamma lokalförsörjningsplanen:

<https://intra.gotland.se/sidor/styrning-och-organisation/verksamhetsstyrning/lokalforsorjningsprocessen.html>
[Lokalförsörjningsprocessen - Region Gotland](#)

2. Lokalernas nuläge och framtida behov

Kapitlet beskriver hur uppdrag, omvärld och befintliga lokaler påverkar framtida lokalbehov.

2.1 Verksamhetens uppdrag, mål och förändringar

Utbildnings- och arbetslivsförvaltningen har cirka 2200 medarbetare och förvaltningen leds av en utbildningsdirektör. Det politiska ansvaret för verksamheterna delas mellan barn- och utbildningsnämnden och gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden. Förvaltningens uppdrag är att erbjuda en god, likvärdig, tillgänglig och hälsofrämjande lärmiljö. Verksamheterna skall hålla hög kvalitet och främja alla barns, elevers, studerandes och deltagares positiva utveckling och lärande. Kort sagt: Förvaltningen ska skapa förutsättningar för att alla ska få möjlighet att lyckas. Målsättningen är att elever, studerande och deltagare ska fullfölja sin skolgång och sina studier, att det ges möjlighet till ett livslångt lärande för enskilda medborgare, ges en god grund för att aktivt kunna delta i samhällslivet, att utbildningsnivån höjs på Gotland, att utbildningar erbjuds som matchar den enskildes, näringslivets och samhällets behov samt att det bedrivs ett kontinuerligt arbete för att upprätthålla en hållbar kompetensförsörjning på Gotland.

Enligt gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens reglemente:

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden (GVN) ansvarar för det statliga uppdraget i det offentliga skolväsendet (gymnasium, kommunal vuxenutbildning och svenska för invandrare) som regleras i skollagen (2010:800) och i övriga nationella styrdokument. Samt

uppdragsutbildning, yrkeshögskola och regionens arbetsmarknadspolitiska åtgärder på individnivå. Skollagen reglerar även barn- och elevhälsa, studie- och yrkesvägledning samt det kommunala aktivitetsansvaret vilket innebär bland annat att kommunerna måste erbjuda ungdomar som inte går i gymnasieskolan och som saknar gymnasieexamen, lämpliga individuella åtgärder. Syftet är att ungdomarna ska slutföra en gymnasieutbildning.

Nämnden ansvarar för Region Gotlands mottagande av flyktingar med undantag av ensamkommande flyktingbarn, för vilka socialnämnden ansvarar.

Nämnden utgör även styrelse för Gotlands folkhögskola.

Nämnden svarar för ungdomsverksamhet inom kultur- och fritidsområdet.

Både barn- och utbildningsnämnden och gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden ansvarar även för de uppgifter skollagen ålägger regionen när det gäller fristående skolor, vars verksamhet riktar sig mot den personkrets som ryms inom nämndens verksamhetsområde.

Säkerhet och beredskap

Det förändrade säkerhetsläget har lett till att utbildnings- och arbetslivsförvaltningen inrättar en ny strategisk funktion – säkerhets- och beredskapssamordnare – med start senhösten 2025. Funktionen ska stärka kompetensen inom säkerhet och beredskap, förbättra risk- och incidenthantering, utveckla det förebyggande arbetet samt säkerställa att lokaler uppfyller lagkrav och är redo vid samhällsstörningar. Kontinuerlig utveckling av krishanteringsplaner är fortsatt prioriterat för att säkerställa robusta rutiner. Funktionen väntas öka samordningen och organisationens förmåga att hantera risker, incidenter och kontinuitet.

Att stärka personalens arbete med säkerhetsfrågor och höja organisationens robusthet är centralt. Med denna förändring så bedöms förvaltningens förmåga att möta lagkrav och externa hot förbättras.

Det nya säkerhetskapitlet i skollagen, som trädde i kraft 1 juli 2025, innebär att skolor måste förhindra obehörig åtkomst, exempelvis genom låsta dörrar, passersystem och övervakning. För att förebygga våld och hot kan kamerabevakning, trygghetslarm och omformade lokaler för utrymning och samling krävas. Nya rutiner kan också innebära säkerhetskontroller och säkra förvaringsskåp. Samtidigt uppstår pedagogiska och etiska utmaningar, såsom att balansera trygghet och öppenhet samt hantera stress hos elever och personal. Förändringarna påverkar hela nämndens ansvarsområde.

Beredskap och lokaler

Det förhöjda beredskapsläget får konkreta följder för förvaltningen, särskilt gällande lokalförsörjning och utformning. Lokaler måste kunna nyttjas för flera syften, exempelvis evakuering, kriscenter eller skyddsrum, och därför ha reservlösningar för el, vatten och värme. Verksamhet ska snabbt kunna flyttas till andra byggnader, vilket kan kräva avtal med kommunala och privata aktörer. Vissa lokaler behöver förstärkas fysiskt eller tekniskt mot cyberattacker, sabotage och andra hot. Skolor ska kunna stödja totalförsvaret och fungera som stödjepunkter, vilket kräver robusta nätverk, möjlighet till fränkoppling vid cyberhot, evakueringsvägar, skyddsutrymmen och anpassningar för barn i förskola och anpassad skola. Lokaler bör också möjliggöra krisövningar för personal och elever. Skolor måste kunna upprätthålla verksamhet vid störningar i försörjningskedjor. Därför behövs lager med förnödenheter och utrustning, lättåtkomliga men säkrade, och anpassade för långsiktig lagring. Förskola och anpassad grundskola har särskilt ansvar för barn som inte kan ta ansvar själva och där behoven är större

Förvaltningen ska kontinuerligt genomföra risk- och sårbarhetsanalyser i samverkan med kommunens beredskaps- och säkerhetsfunktioner. Lokalplanering ska integreras i beredskapsplaner, och investeringar i robusthet, redundans och säkerhet måste prioriteras.

Lokalförsörjning och fastighetsutveckling

Ur ett lokalförsörjningsperspektiv ser förvaltningen ett behov av en mer strategisk fastighetsutvecklingsplan för lokalerna. Att det etableras en definierad basnivå för lokaler inom nämndens ansvarsområden inklusive tillhörande utemiljöer. Den kan då fungera som en gemensam standard och skall uppdateras kontinuerligt för att möta dagens och framtidens krav. Alla projekt och renoveringar bör utformas så att lokaler och utemiljöer uppnår minst denna basnivå. Förvaltningen ser främst behov av tydligare processer, planeringsunderlag och principer för lokaler, som stöd i arbetet med långsiktig lokalplanering. Det är inte ökad teknisk kompetens inom den egna organisationen som efterfrågas, utan tydliga strukturer som gör det möjligt att arbeta mer samlat och konsekvent med lokalutveckling, i ett strategiskt organiserat samarbete med teknikförvaltningen (TKF).

Det finns i dag en överkapacitet av lokaler för förskola och grundskola och den blir alltmer påtaglig när prognosen visar på kraftiga elevminskningar. Samtidigt finns det stora behov av att renovera och underhålla lokalerna. Inom GVN:s ansvarsområde finns det delvis väl fungerande lokaler men det finns även stora behov av att renovera, underhålla och utveckla lokalerna samtidigt som det under en period är en elevökning inom gymnasieskolan att hantera. Region Gotlands lokaler ska skapa förutsättningar för verksamheterna att klara sina uppdrag. Lokaler ska vara anpassade utifrån de krav som ställs på verksamheten i bland annat skollag, läroplan, utifrån arbetsmiljölagstiftning och lokala politiska beslut. Det pedagogiska upplägget för undervisningen och hur verksamheten organiseras med till exempel klasser och grupper är viktiga faktorer för hur lokaler används och kan användas.

Kraven på utbildningsmiljöerna och arbetsplatser förändras och behovet av lokaler som stödjer digitala verktyg och hybridundervisning ökar successivt. Lokaler/klassrum bör ha god teknisk infrastruktur (wifi, digitala skärmar, ljudsystem) och det behöver finnas möjlighet till flexibla möbleringar för samarbeten och när det är tillämpligt, distans eller fjärrundervisning. Förvaltningens utbildnings- och kontorslokaler kan även behöva omformas som en strategisk anpassning till när arbetsformer förändras. Färre fasta arbetsplatser, fler mötesrum och tysta zoner. Fokus på att skapa miljöer som främjar tillit, delaktighet och personlig utveckling.

I arbetet med fastighetsutveckling bör hänsyn även tas till sociala ytor, informella mötesplatser och ergonomi. I förlängningen kommer det även vara viktigt att göra bedömning av om det är möjligt att planera för samarbetslösningar eller delade ytor med andra kommunala verksamheter.

Generalitet, flexibilitet och elasticitet

Förvaltningen behöver i arbetet med organisation och lokaler planera för generalitet, flexibilitet och elasticitet för att möjliggöra att byggnader kan anpassas till olika behov över tid vilket förbättrar ekonomisk hushållning och hållbarhet, samtidigt som lagstiftning beaktas. Generalitet innebär att byggnader kan användas för flera ändamål utan större förändringar, som en skola som senare kan bli kontor eller bibliotek. Flexibilitet gör det möjligt att snabbt anpassa lokaler för nya behov med minimala ombyggnationer, medan elasticitet handlar om att kunna expandera eller minska lokalens kapacitet beroende på

behov, och att dela utrymmen mellan verksamheter för bättre resursanvändning. Även om barn- och elevprognoser just nu visar en nedgång och samtidigt en mindre uppgång i gymnasieåldrarna är det avgörande att nämnder och förvaltning har en strategisk beredskap för framtida förändringar. Långsiktigt hållbara beslut för organisationen gör att även lokalplaneringen ges möjlighet att bli långsiktigt hållbar.

Förvaltningens arbete med lokalförsörjningsprocessen och lokalfrågor internt inom förvaltningen finns att läsa på insidan, [via följande länkar](#):

[Försörjning UAF - Region Gotland](#)

[Hur funkar lokalprocessen– bra att veta för dig som är chef - Region Gotland](#)

2.2 Omvärldsförändringar och externa krav

Investeringar

Region Gotlands vision för 2040 kräver omfattande investeringar som främjar hållbar utveckling och snabb omställning. Dessa investeringar påverkar regionens ekonomi och måste hanteras inom ramen för finansiering från skattebetalare.

Nämnden har ett ansvar att:

- Bidra till hållbar utveckling genom välgrundade och långsiktiga satsningar.
- Prioritera investeringar som ger störst effekt för invånarnas framtid, exempelvis skolbyggnader och digital infrastruktur.
- Säkerställa transparens och ansvar gentemot medborgarna
- Balansera investeringar mot ekonomiska mål och tillgång till resurser (personal och driftmedel).
- Agera affärsmässigt och samverka med andra nämnder för att undvika dubbelarbete och maximera nyttan

Ansvarsfull tillväxt kräver tydliga prioriteringar och beslut som är hållbara – ekonomiskt, pedagogiskt och socialt.

Ekonomiska förutsättningar och demografisk utveckling¹

Delområdesprognosen för barn och elever i åldern 0 till 15 år - som bygger på Region Gotlands befolkningsprognos (utifrån statistik från Statistiska centralbyrån - SCB) - visar på kraftigt vikande barnkullar under en tioårsperiod². Det handlar om totalt 1296 barn/elever under perioden 2026–2034. (Barn i fritidshem är inte inräknade.) Den största totala minskningen av antalet elever är i F-6 med tillhörande fritidshemsverksamhet. Det skolutpagningsområdet som totalt minskar mest i barn- och elevvolym är Klinte med 30 procent. Totalt sett under en tioårs period beräknas minskningen av antalet barn- och elever reducera barn- och utbildningsnämndens budget med motsvarande 123 miljoner kronor.

Minskande barn- och elevkullar leder till att för- och grundskola inom region Gotland, kontinuerligt behöver se över organisationen och dess behov och på sikt kommer detta att påverka även gymnasieskolan.

Det minskande elevtalet inom för- och grundskola kräver flexibla och hållbara lösningar nu och framåt. Fortsatta demografiska förändringar väntas leda till ytterligare anpassningar av

¹ [Befolkningsstatistik | Region Gotland](#)

² [Ny demografisk verklighet – så påverkas förskola och grundskola | Region Gotland](#)

personal, organisation och lokaler, inom båda nämndes ansvarsområden. I planerings- och utvecklingsarbetet är det då mycket viktigt för nämnd och förvaltning att först tänka organisation och sedan lokaler. Det ger bättre förutsättningar att vara mer strategiska, långsiktiga och flexibla i det gemensamma arbetet. Även om barn- och elevprognoser just nu visar en nedgång inom för- och grundskola och en viss uppgång inom gymnasiet så är det avgörande att det finns en strategisk beredskap för förändringar. Långsiktigt hållbara beslut för skolorganisation och utbildningsutbud gör att även lokalplaneringen ges möjlighet att bli långsiktigt hållbar. Prognoser är, just det – prognoser – och demografiska trender kan vända snabbare än man tror, särskilt med faktorer som inflyttning, nybyggnation, förändrad arbetsmarknad, flyktingströmmar, invandring eller politiska beslut som påverkar familjers boende och barnafödande.

Tabell; Folkmängd region Gotland efter åldersklass

Ålder / År	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
0-5	3 063	2 942	2 861	2 752	2 718	2 685	2 699	2 711	2 734	2 752	2 768
6-9	2 560	2 567	2 461	2 406	2 311	2 241	2 167	2 069	2 033	1 996	2 002
10-12	2 052	1 989	2 015	1 998	2 025	1 965	1 880	1 856	1 785	1 756	1 656
13-15	2 129	2 102	2 055	2 085	2 027	2 051	2 036	2 061	2 004	1 923	1 900
16-18	1 932	2 041	2 166	2 171	2 146	2 103	2 132	2 077	2 100	2 087	2 109
19-24	3 804	3 829	3 854	3 895	3 991	4 072	4 085	4 116	4 129	4 146	4 093
25-44	13 324	13 207	13 119	13 102	13 077	13 078	13 061	13 028	12 978	12 867	12 787
45-64	15 360	15 308	15 272	15 190	15 089	14 931	14 833	14 729	14 638	14 740	14 826
65-79	11 866	11 728	11 575	11 528	11 519	11 562	11 563	11 620	11 671	11 613	11 582
80-100	4 881	5 194	5 486	5 709	5 899	6 074	6 248	6 369	6 494	6 605	6 677
Totalt	60 971	60 908	60 864	60 836	60 804	60 760	60 702	60 637	60 564	60 486	60 400

Gymnasieskolan Wisbygymnasiet förväntas få fler elever till och med 2027 för att sedan plana ut och successivt minska³. Samtidigt har Vuxenutbildningen expanderat och stabiliserat sig. Detta innebär att det behövs en kontinuerlig översyn av hur lokaler används och hur samnyttjandet kan utökas. Ett minskat antal elever och ett överskott av lokalyta inom grundskolan gör att det är viktigt att även se över möjligheten att utveckla samnyttjande av lokaler mellan avdelningar.

Behovet av lokaler avgörs dock främst av framtida elevers programval och vilket långsiktigt utbildningsutbud nämnden väljer att erbjuda. Att exakt förutse elevernas val är mycket svårt, vilket påverkar möjligheten att noggrant bedöma lokalbehoven. I nuläget är bedömningen den att det är viss brist på lokaler för skolmåltid, idrottsundervisning och generella klassrum. Om yrkesprogram utökas kommer det även att vara brist på specialsalar för yrkesämnen. Alla områden följs kontinuerligt och en viktig del i det arbetet är att det måste finnas möjlighet att överblicka hur förvaltningens lokaler schemaläggs och nyttjas för att se belastning och identifiera möjligheter till ökat samnyttjande såväl inom som mellan nämnder. För att lyckas med detta fullt ut krävs dock att alla lokaler, för undervisning, är inlagda och schemalagda i förvaltningens system Skola24.

³ [Befolkningsstatistik | Region Gotland](#)

Vuxenutbildningen

Har sedan 2017 expanderat med över 200% räknat i antal elever men även antal medarbetare har ökat. Renovering av lokalerna har varit planerad sedan 2021 men skjutits på framtiden två gånger på grund av brist på evakueringslokaler samt långsiktighet i besluten om vad vuxenutbildningen skall erbjuda. Verksamhets- och lokalbehovsanalys är genomförd och projektdirektiv och beställning är under utformning. Läs vidare i kapitel 4

Arbetsliv och etablering

Avdelningen är ansvarig för en rad olika arbetsmarknadsåtgärder, inklusive offentligt skyddade arbeten i Region Gotlands verksamheter och organisering av prao och feriejobb för ungdomar. Avdelningen har flera funktioner, inklusive studie- och yrkesvägledning och stöd och service till personer som är nyanlända till Sverige vilket hjälper dem att integreras i samhället. Oro i omvärlden kan leda till en ökning av flyktingar, vilket indikerar att en beredskap för att hantera förändringar behöver finnas. Förvaltningen och Region Gotland genomför en bred skala av åtgärder för att stödja människor i olika åldrar och situationer, inklusive ungdomar och nyanlända.

Ungdomsavdelningen – ungdomsgård Visby norr

Ungdomsgårdar bedöms vara mycket viktiga för att främja inkludering och delaktighet i samhället. En ungdomsgård är mer än bara en plats att hänga på – det är en plattform för social utveckling, demokratisk fostran och trygghet. Den bidrar till att unga känner sig sedda, hörda och delaktiga i samhället vilket är centralt för nämnd och förvaltning.

Nämnden har gett förvaltningen i uppdrag att etablera en ungdomsgård inom Visby norr eftersom behovet bedöms vara relativt stort. Sökandet efter lämplig och ändamålsenlig lokal är pågående. Uppdraget begränsas dock av att den skall etableras inom regionens egna lokaler och inte inhyras externa och utöka förvaltningens lokalyta och kostnader. Flera spår utreds parallellt men något beslut är ännu inte taget. För närvarande behåller avdelningen lokalen på Gråbo, i kvarteret Stäven, i väntan på lämplig lokal att flytta till.

Klimat och energi (lokaler och utemiljöer)

Behovet och utmaningen är stor i att än mer utveckla samarbetsformer med teknikförvaltningen (TKF) (kring lokaler, energi, återbruk, återvinning, etc) för att på ett gemensamt pedagogiskt sätt utveckla arbetet tillsammans och även med verksamheterna.

Det finns i dag en avsaknad av långsiktiga underhållsplaner för förvaltningens utemiljöer, som går i takt med underhållsplan för lokaler där ansvarsfördelning och budgetering förtydligas och kopplas till gemensamma mål.

Diskussioner har påbörjats men behöver lyftas upp än mer som ett gemensamt prioriterat område, utifrån att vi tillsammans skall forma och skapa säkra, trygga, hälsosamma, hållbara och stimulerande utemiljöer, för främst barn, elever och deltagare, men även personal. Främja fysisk aktivitet, lek, lärande, social samvaro, vara trygga och säkra samtidigt som miljöerna görs motståndskraftiga mot klimatförändringar och bidrar till hållbar utveckling.

Samhällets beredskap

Den ökade medvetenheten om samhällets sårbarheter, både nationellt och internationellt, innebär att utbildnings- och arbetslivsförvaltningen påverkas av det förändrade säkerhetspolitiska läget. Förvaltningen behöver fortsatt vara beredd att hantera situationer kopplade till flyktingmottagande, samhällsstörningar och säkerhetsfrågor. Den ökade osäkerheten i omvärlden innebär också ett behov av att stärka arbetet med

samhällsberedskap, särskilt vad gäller krishantering, säkerhet och fastighetsutveckling. Se även kapitel 2.1

Social sammanhållning

Inom ramen för förvaltningens planeringsarbete, framträder tydligt ökade krav på inkludering och delaktighet i samhället. En likvärdig skola och möjligheter till utbildning, arbete och socialt deltagande för alla, oavsett bakgrund och funktionsförmåga, kommer att vara centrala för att möta dessa krav. Detta arbete ligger nära förvaltningens grunduppdrag och är avgörande för att minska ensamhet, motverka extrema åsikter och kriminalitet, samt främja hälsa och förebyggande insatser. Samtidigt påverkas förvaltningen av faktorer som lågkonjunktur, kostnadsökningar och ekonomisk oro, vilket kan leda till minskat intresse för utbildning och ökade utmaningar på arbetsmarknaden.

Inom arbetet med lokalförsörjning kan förvaltningen se påverkan och behov. Inkludering och delaktighet kräver lokaler med anpassningar för elever med funktionsvariationer, fler mötesytor och flexibla lärmiljöer. Behovet av trygghetsfrämjande miljöer för att motverka ensamhet och kriminalitet behöver vara prioriterat för att forma skolmiljöer som främjar social samvaro och elevhälsa. Fastighetsutveckling kan här vara ett verktyg. Genom att skapa skol- och arbetsmiljöer som främjar hälsa och delaktighet kan region Gotland bidra till att förebygga social utsatthet.

Globalisering och teknologisk utveckling

Globaliseringen erbjuder både möjligheter och utmaningar för utbildnings- och arbetslivsförvaltningen. Bedömningen är att globaliseringen och dess effekter kommer att kräva ökad anpassningsförmåga hos förvaltningen, särskilt i form av fokus på internationella färdigheter, digitalisering och livslångt lärande. Samtidigt innebär den snabba teknologiska utvecklingen och digitaliseringen att förvaltningen måste säkerställa att utbildningssystemet anpassas för att möta förändrade kompetenskrav på arbetsmarknaden vilket i förlängningen bedöms kunna påverka lokalförsörjning och arbetet med fastighetsutveckling.

Försvarets återetablering på Gotland

Återetableringen påverkar och kommer fortsatt att påverka nämndens verksamheter. Den pågående processen kring Västerhejde skola visar att planeringen behöver anpassas efter nya förutsättningar, och utvecklingen kommer att kräva fortsatt dialog och långsiktiga avvägningar. Utifrån förvaltningens perspektiv så ser vi behov av att region Gotland ser över möjligheten att genomföra planeringsdialog och samverkan med försvarsmakten, vilket även kan inkludera Länsstyrelsen samt utöka arbetet med att upprätta detaljplaner. Regelbundna möten med försvarsmakten kan skapa förståelse för lokala behov, exempelvis skolors utveckling eller bostadsplaner. Enligt miljöbalken ska riksintresset för totalförsvaret ges företräde, men som kommun och region bör det finnas argument för andra riksintressen – som skola och barnens rätt till utbildning eller hållbar stadsutveckling – om det finns starka skäl.

På Gotland råder det delvis brist på detaljplaner och byggrätter. Byggrätter regleras främst i Plan- och bygglagen (PBL) och definieras i kommunens detaljplaner. Byggrätt är den rätt att bygga på en fastighet enligt vad som anges i en detaljplan. Den styr hur mycket, var och vad du får bygga – till exempel byggnadens höjd, area, placering och användning. Byggrätten är juridiskt bindande och ligger till grund för om du kan få bygglov. Vill du bygga mer än vad byggrätten tillåter krävs särskilt tillstånd eller planändring.

Förvaltningens bedömning är att tillgången till byggrätter har och kommer att ha betydelse för nämndens verksamheter. Med detaljplan och byggrätt så underlättas den långsiktiga

planeringen för verksamheterna. Ett bygglov som följer detaljplan och byggrätt kan dock fortfarande överklagas – men möjligheten att få det upphävt är mycket begränsad.

2.3 Lokalernas kapacitet, fördelning och nyttjande

Den totala kontraktsarean i m² inom nämndens ansvarsområden 251020 är; ca 45 000 m²

För att ge en tydligare bild så delas informationen upp på följande sätt;

- Respektive avdelnings lokaler beskrivs utifrån geografisk placering, kontraktsarea i kvadratmeter och där det är relevant och möjligt anges även underhållsbehov och elevantal

Gymnasieskolan

- Anpassad gymnasieskola övergår till GVN:s ansvar från och med 26-01-01, med tillhörighet Wisbygymnasiet
- Totalt antal elever inom anpassad gymnasieskola 25-10-15 är; **43**
- Totalt antal elever inom Wisbygymnasiet 25-10-15 är; **1654**
- Att göra en bedömning av maximalt antal elever, utifrån lokalbestånd, kvadratmeter och ventilation är relativt svårt. Anledningen är den stora variationen av program. Högskoleförberedande och yrkesprogram har olika möjligheter och behov. Utbud, organisation och brytningstal för grupper och lärare är i dag vägledande

Område	Byggnad/program/enhet	Kontraktsarea m ²	Notering
Solrosen 1, Säves väg	Sävehuset, inklusive aula – Huset delas med Kulturskolan	Totalt: 9 140 m² Gymnasiet har tillgång till 6 780 m² Kulturskolan har tillgång till 2 360 m²	Ombyggt/renoverat och färdigställt till 2017
Flertalet olika byggnader inom området	Steffenhuset	5166 m²	PU enligt plan
	Polhemhuset/Fordonsprogram	1704 m²	PU enligt plan
	Hansarhuset	1572 m²	PU enligt plan
	"E-huset" Anpassad skola och Wisbygymnasiet	448 m²	PU enligt plan
	Desideriahuset Restaurang och Livsmedel Omvårdnad Hotell- och turism Introduktionsprogram Anpassad skola och gymnasieskola	Totalt; 4358 m²	PU enligt plan
	Kök och matsal <u>RSF-Måltid ansvarar för lokalen</u>		Önskemål om- och eventuell tillbyggnad – Se regionstyrelseförvaltningens lokalbehovsplan Åtgärder för tillgänglighet, säkerhet och trygghet är aktuellt
	Idrottshallar En stor idrottshall och två mindre		Wisbygymnasiet upplever att de under perioder har behov av fler tider i idrottshallar. Diskussion med om samnyttjande av lokaler med grundskolan, främst Södervärns skolan har

			genomförts. Det kan även vara aktuellt att utveckla samarbete med Ica Maxi Arena för idrottsinriktningar samt se över möjligheten att samarbeta med Friskis & Svettis för utbildningar inom Visby Norr
Herkulesvägen – Kvarteret Väduren 2 och 4	Byggprogrammet, VVS- och fastighet, El och energi och Sjöfartsprogrammet	1 600 + 1 355 m²	Lokalerna har genomgått underhåll relativt nyligen. Lokalerna ägs delvis av Regionen och av privat hyresvärd.
Broväg – Verkstadsskolan 2	Sjöfartsprogrammet, VVS- och fastighet, El och energi, Byggprogrammet och vuxenutbildningen. Även svets och verkstadsutbildning för gymnasiet och vuxenutbildningen	1 528 m² (828+350+350)	Lokalerna på Broväg är relativt nyrenoverade och underhållna.
N: a Hansegatan – Kvarteret Hackspetten Matsal	Matsal/skolbespisning för vissa yrkesprogram. Delas med grundskolan. <u>RSF-Måltid ansvarar för lokalen</u> Se kapitel 2.1 för närmare beskrivning		Bedöms undermålig och otillräcklig för nuvarande elevantal. <u>Dialog förs med RSF – måltid som skriver fram behov i egen lokalbehovsplan.</u>
Lundbygatan, Österby	Inriktning Anläggningsteknik. Har sedan aug-23 endast tillgång till markyta för övningsområde då tidigare undervisningslokal är uppsagd och har övergått till Buss i Väst AB (BIVAB)		UAF har i samråd TKF ansökt om bygglov som avser nybyggnation av en skolbyggnad till elever som går inriktning anläggning, årskurs 2–3, inom Wisbygymnasiets Byggprogram. Bygglov beviljat men start av projektet har blivit fördröjt. Planen är att yrkeslärare inom Byggprogrammet att genomföra delar av byggprojektet tillsammans med elever. Ett bestående byggobjekt där elevernas deltagande skall utgå från ämnes- och kursplaner. Tidigare beviljat investeringsmedel, 5 miljoner
Lövsta – Gotland Grönt Centrum (GGC)	Naturbruksprogrammet (NB) i Wisbygymnasiets organisation		Karaktärsämne (yrkesämnen) för Naturbruksprogrammet genomförs i GGC:s lokaler Lövsta. Gymnasiegemensamma ämnena genomförs i gymnasiets lokaler i Visby. Utifrån beräknad elevökning 2024–2027 kan det vara aktuellt att ompröva beslut och flytta delar av den undervisningen tillbaka till GGC, för NB-programmet

Fristående gymnasieskola

- Total antal elever inom fristående gymnasieskolor på Gotland, 25-10-15, är; **257**

Folkhögskolan

25-10-15 är det totala antalet elever inom Folkhögskolan **212**, vilka skall ha tillgång till lokalerna i olika omfattning. 113 elever i Hemse och 99 i Fårösund. Antalet elever förväntas vara i stort sett oförändrat de närmaste åren. På sikt finns önskemål om att skapa nya utbildningsplatser. För Folkhögskolan på Gotland finns det dock fortsatt utmaningar när det gäller investeringar i skollokaler och utrustning. Behoven är viktiga att beakta för att upprätthålla skolans funktion, mål och en god arbets- och pedagogisk miljö.

Folkhögskolan

Lokal	Kontraktsarea m ²	Elever inskrivna	Maxkapacitet
Hemse folkhögskola Hägern 1, Häggskå huset exp. med mera	6 111	113	Ca 160
Fårösund Folkhögskola, Kronhagen 3:55, Bunge, Filmstudio.	3 360	99	Ca 150
Summa		212	Ca 310

Vuxenutbildningen

25-10-20 är det totala antalet elever inom den kommunala vuxenutbildningen 977 (1 085), som skall ha tillgång till lokalerna i olika omfattning. Siffror inom parentes är antalet elever för samma tidpunkt under 2024. Antalet elever skall ses som en "rörlig materia" då antagning till vuxenutbildningen görs kontinuerligt.

Här följer en ungefärlig fördelning:

- SFI: 216 (214) personer
- Grundläggande: 97 (61) personer
- Gymnasiekurser: 175 (145) personer
- Yrkeskurser: 252 (243) personer
- Hermods: 325 (250) personer
- Lärcentrum; 49 (11) personer
- Komvux som anpassad utbildning: 15 (9) personer

Viktigt att notera är att även yrkeshögskoleelever, de studenter som besöker lärcentrum och de som är där för att skriva tentamen befinner sig i lokalerna men är inte inskrivna. Det innebär då att summan 977 är en teoretisk beräkning av hur många som nyttjar lokalerna.

Område	Byggnad/Utbildning/enhet	Kontraktsarea m ²	Notering
Kvarteret Hackspetten Gesällgatan Mästergatan N:a Hansegatan	Gesällgatan 7, D-hus. Renoveringsbehov Gesällgatan 7, inhyrd från externt bolag. Måste ersättas. Utdömda lokaler Gesällgatan 7 F-hus, Renoveringsbehov Mästergatan 5E, A-hus	Ca. 2 400 Ca. 900 Ca. 240 Ca. 900	Verksamhet i olika byggnader Vuxenutbildningen delar området med grundskol och barn- och elevhälsan (som flyttar senast 1 dec)
Tidigare Polhemskolan		Ca 700	
Broväg - Verkstadsskolan	Svets och verkstadsutbildning för vuxna	Se gymnasiets tabell	Delas med Wisbygymnasiet.
Flextronicshuset – Kv. Telefonen	Utbildning Byggnadsarbetare och byggnadsvård för vuxna	Ca 900	Avtal med TKF och extern fastighetsägare för två olika lokaler till <u>2026 och 2027</u>
Solrosen Säves väg	Samverkan med Wisbygymnasiet inom vissa yrkesprogram	Se gymnasiets tabell	
Roma Kungsgård	Delar av utbildning inom Byggnadsvård i samarbete med fastighetsägare		Ingen hyreskostnad

Arbetsliv och etablering

Område och lokal	Kontraktsarea m ²	Notering
Korpenområdet	590	

Ungdomsavdelningen

Lokal	Kontraktsarea m ²	Notering
Gråbo ungdomsgård, Mässen 1 Gråboskolan, Puma fritidsgård	790	
Roma ungdomsgård, Roma kloster 1:179, Kommunhuset Roma	242	
Klinte ungdomsgård, Åvallen 2:3 Klinteskolan, Klintehallen	120	
Hemse ungdomsgård, Lärkan 4–5 Hemse, Kommunhus	134	
Slite ungdomsgård, Planen 1, Solklintskolan (A)	200	
Före detta Ungkulturhus "Fenix", numera ungdomshus, Gråbo Sedan juli-25 ligger ansvaret för ungkulturhuset vid kultur- och fritidsavdelningen	590	Hyrs av KlaraBo. Lokalen är uppsagd och skall lämnas senast juni-26 Målet är att etablera en ungdomsgård inom Visby norr Lokal ej fastställd.

Utvecklings- och effektiviseringsmöjligheter

Detta påverkas till viss del av politiska beslut om hur förvaltningens olika avdelningar kan och bör organiseras men det finns även möjlighet till kontinuerligt utvecklingsarbete internt. Diskussioner om lokalbehov, samordning, samnyttjande och hur förvaltningens organisation påverkar lokalförsörjningen har utökats och förbättrats men arbete kvarstår.

Bedömningen förvaltningen gör är att kunskapen höjs successivt inom den egna förvaltningen och detta utvecklas även övergripande inom region Gotland där även samarbetet mellan förvaltningarna förbättras successivt. Arbetet med dokumentet "Lokalbehov" och den lokalförsörjningsprocessen som antogs under 2023 har bidragit till utvecklingen då den kan användas som stöd i arbetet.

Generellt

Det är betydelsefullt att utredningsarbete pågår kontinuerligt när det gäller utvecklingsmöjligheter, samverkan och samnyttjande.

Att arbeta för att möjliggöra en än mer strategisk planering för gymnasieutbildningen inom region Gotland skall vara centralt. Den skall syfta till att skapa ett långsiktigt, hållbart och relevant utbildningsutbud, vilket kan nås genom samverkan mellan kommunal och fristående gymnasieskola samt vuxenutbildning.

Utveckling gymnasiet

Planering för ett strategiskt långsiktigt utbildningsutbud samt samordning och samnyttjande är viktiga beståndsdelar i arbetet

- Öka samverkan med vuxenutbildningen: framför allt inom Visby norr och yrkesprogram och introduktionsprogrammets yrkespaket. Men även rent generellt kring utbud, undervisning och lokaler
- Planera för framtida delvis ökande elevkull, genom schemaläggning, samverkan och samnyttjande av lokaler tillsammans med i första hand vuxenutbildningen men även grundskola och kulturskola är aktuella att beakta

Utveckling vuxenutbildningen

Planering för ett strategiskt långsiktigt utbildningsutbud samt samordning och samnyttjande är viktiga beståndsdelar i arbetet

- Öka samverkan och samnyttjande med gymnasiet kring utbud, undervisning, lokaler och genomförande av utbildningar
- Se även kapitel 4.2 *Tabell 2.1*

Utveckling ungdomsavdelningen

Nämnden har gett förvaltningen i uppdrag att etablera en ungdomsgård inom Visby norr eftersom behovet bedöms vara relativt stort. Sökandet efter lämplig och ändamålsenlig lokal är pågående. Uppdraget begränsas dock av att den skall etableras inom regionens egna lokaler och inte inhyras externa och utöka förvaltningens lokalyta och kostnader. Flera spår utreds parallellt men något beslut är ännu inte taget. Nämnden bör följa upp arbetet kontinuerligt.

2.4 Lokalernas funktion och upplevd kvalitet

De senaste åren har det gjorts satsningar på till exempel ny- och ombyggnation för gymnasieskolan i Visby, renovering för och flytt av arbetsliv och etablering och ungdomsavdelningens ungdokumenthus på Gråbo, delrenoveringar inom vuxenutbildningen och folkhögskolan samt ett flertal andra underhållsåtgärder. Det finns dock fortsatta förbättringsområden inom lokalplaneringen, nyttjande och samnyttjandet samt kring underhållsåtgärder inom nämndens ansvarsområde. Framför allt handlar det om att fortsätta arbetet med att säkerställa tillgång till ändamålsenliga lokaler och god arbetsmiljö för samtliga verksamheter.

Inom alla GVN:s avdelningar är upplevelsen den att det finns ett stort behov av att säkerställa och upprätthålla tillgänglighet, tillgängliga lärmiljöer, öka tryggheten inom

avdelningarnas inne och utemiljöer samt att genomföra direkta och strategiska åtgärder inom säkerhet och beredskap.

Vuxenutbildningen

Majoriteten av vuxenutbildningens nuvarande lokaler bedöms vara i stort behov av underhåll samt om- och tillbyggnad, både ur ett organisatoriskt och arbetsmiljömässigt perspektiv. Detta gäller såväl undervisningsutrymmen som personalutrymmen. Med undantag för de lokaler som övertagits från Arbetsliv och etablering samt Polhemskolan, uppvisar många av lokalerna allvarliga brister som påverkar både arbetsmiljön och verksamhetens kvalitet. En nyligen genomförd verksamhetsanalys inför kommande om- och tillbyggnadsprojekt har identifierat flera återkommande problem.

Unken lukt har lett till dokumenterade hälsobesvär hos både medarbetare och elever, såsom andningssvårigheter, kliande ögon och huvudvärk. Dessa problem har rapporterats genom felanmälningar, skyddsronder och luftmätningar utförda av hyresvärderna. Akustiken i lokalerna är undermålig, med bristande ljudisolering mellan rum, vilket gör att ljud sprids och stör undervisning och arbete. Flera rum har behov av förbättrad ljuddämpning för att skapa en mer funktionell och trivsamt miljö. Belysningen är otillräcklig, särskilt i kontor och korridorer, vilket påverkar både tillgänglighet och trygghet negativt. Även avloppssystemet är bristfälligt, med gamla stammar som ofta orsakar stopp, framför allt i lunchrum, café och besökstoletter.

Ventilationen är inte tillräcklig för att hantera höga temperaturer under sommarhalvåret, vilket leder till dålig luftkvalitet i undervisningssalarna. Ett varmare klimat och många besökare ställer ökade krav på ventilationssystemet för att säkerställa god luftkvalité. Säkerheten i lokalerna behöver också förbättras. Det finns brister i entréer, utrymningsvägar, zonindelning och låssystem. För att möta behovet av trygghet vid kvällsundervisning och helgtentor krävs tydligare zoner och begränsningar av tillgång. Dessutom finns önskemål om studieplatser utanför kontorstid, vilket ställer krav på trygghetslösningar. Flera lokaler är idag för små eller trånga, vilket gäller bland annat studieplatser för enskilt eller grupparbete, samtalsrum, studiehall, vuxenstöd, tentamenssalar, lunchrum, café, varuintag samt anpassade och tillgängliga förråd. Slutligen finns ett stort behov av ökad mobilitet och flexibilitet i inredning och rumslig utformning för att möta olika behov kopplade till kursinnehåll, rumsstorlek och individuella anpassningar. Lokalerna behöver moderniseras för att bättre stödja verksamhetens krav och skapa en trygg, tillgänglig och funktionell miljö för alla.

Gymnasiet

Har över lag väl fungerande lokaler men av olika skäl finns en geografisk spridning. Gymnasieskolan har tillgång till en relativt nybyggd huvudbyggnad (Sävehuset) inom området Solrosen där även flertalet andra byggnader finns. Inom Sävehuset finns även Kulturskolan. Idrottshallar på Solrosenområdet anses i nuläget vara delvis otillräckliga då det är ont om lediga tider på dagtid. Så är läget delvis även med vanliga klassrum. Gymnasiets inre organisation och schemaläggning är under kontinuerlig översyn.

En översyn av möjlighet till att samnyttja lokaler/salar med vuxenutbildningen, framför allt inom Visby norr, och eventuellt även med grundskolan skall vara kontinuerligt pågående och är sammankopplad med gymnasiets elevökning under 2024–2027, prognosen för grundskolans elevminskning samt vuxenutbildningens utbud och lokalbehov och kommande om- tillbyggnation.

Gymnasiet Lundbygatan, Österby

Här finns inriktning anläggning och härplaneras det för att påbörja ett eget byggprojekt. Projektet är tänkt att genomföras med gymnasieelever inom byggprogrammet och syftet är att bygga egna undervisningslokaler för inriktning anläggning inom byggprogrammet, vilket av personal och elever bedöms vara ett bra och utvecklande projekt. Investeringspengar på 5 mnkr är beviljade samt även ett bygglov. Projektet har dock fördröjts på grund av ändrade förutsättningar och har ännu inte påbörjats. I nuläget finns en överhängande risk för att projektets start kan flyttas fram ytterligare och att pengarna då återtas och/eller omfördelas. Detta innebär en klar risk för försämring av arbets- och pedagogisk miljö för elever och personal.

Gymnasiet Kvarteret Väduren Herkulesväg samt Broväg

Lokalerna har nyligen genomgått underhåll och är i relativt gott skick. Upplevelsen är dock den att lokalerna inte är tillräckligt stora och flexibla. Det finns inte möjlighet att växa om eller när elevintresse eller elevkullar ökar.

Anpassad gymnasieskola

Övergår till GVN, med tillhörighet gymnasiet från 26-01-01. Behovet av lokaler för skolformen har ökat något senaste året och utvecklings- och planeringsarbete är pågående.

Arbetsliv och etablering

2022/2023 flyttade avdelningen till nyrenoverade lokaler inom Korpenområdet. I nuläget finns det inte behov av någon utökning, dock finns periodvis behov av tillgång till lektionssalar, konferensrum och mötesplatser för medborgare i olika omfattning. Det finns delvis svårigheter i att samnyttja lokaler med annan förvaltning inom Korpenområdet då trycket på lokalerna inom området är relativt stort.

Folkhögskolan

Den fysiska infrastrukturen i Fårösund och Hemse upplevs av personalen som otillräcklig och i behov av omfattande förbättringar. Investeringar i lokaler och utrustning är nödvändiga för att säkerställa skolans funktion och en god arbetsmiljö. I Fårösund är behovet särskilt akut, där ett nytt kök krävs och vissa klassrum helt saknar ventilation, vilket har lett till att både deltagare och lärare mått dåligt och tvingats evakueras till andra delar av byggnaden. Lokalerna är generellt slitna och i behov av modernisering, och kustateljén med verkstäder uppfyller inte arbetsmiljökraven, vilket har lett till stängning av delar av verksamheten. Filmstudion som delas med Film på Gotland är en regional satsning, men kostnaden är hög för en enskild utbildning. Skolhuset har under lång tid varit misskött av Samhällsbyggnadsbolaget (SBB), vilket ytterligare förvärrar arbetsmiljön. Även internatet i Fårösund upplevs som slitet.

I Hemse är situationen något bättre, men även där finns behov av underhåll, särskilt i köksdelen. Elevhemmet Nygårds diskuteras återkommande på grund av dess skick och behov av renovering, och kostnaderna för åtgärder har ökat sedan den senaste utredningen. Textilhusets klassrum är för trånga, vilket har lett till en utredning, men ännu har inga beslut om åtgärder fattats. Internaten är fullbelagda och ett arbete pågår för att få tillgång till lokaler på Storgatan. Om detta lyckas, planeras en omflyttning där Enter-huset töms för att ge plats åt Jobbvägen södra, förutsatt att verksamheten fortsätter efter projektets slut.

Ungdomsavdelningen

De lokaler som i nuläget nyttjas bedöms vara i relativt gott skick utifrån förutsättningarna. Underhållsplanen för lokalerna följs och de är då sammankopplade med skolorna. En översyn av tillgänglighet och utrymningsvägar för ungdomsgården i Fårösund är pågående samt att förvaltningen söker efter lämplig och ändamålsenlig lokal för att öppna ungdomsgård i Visby norr.

Utomhusmiljö

Viktigt att nämna att det är av största vikt att anpassa, underhålla och utveckla utomhusmiljön även inom GVN:s ansvarsområden. Skall göras i samarbete med teknikförvaltningens parkavdelning och respektive verksamhet. Det ligger ett stort ansvar och arbete i att säkerställa och upprätthålla tillgänglighet, tillgängliga lärmiljöer, öka tryggheten inom avdelningarnas inne och utemiljöer samt direkta och strategiska åtgärder inom säkerhet och beredskap.

3. Fakta och kostnader

I detta kapitel redovisas fakta om befintliga lokaler, planerat underhåll och beslutade lokalåtgärder samt fakta om lokalkostnadsutveckling med stöd av underlag från Fastighetsförvaltningsavdelningen.

För UAF är det relativt svårt att göra exakta prognoser om framtida lokalbehov för nämndens ansvarsområden. Även om förvaltningen kan göra bedömningar utifrån situationer baserat på lokalkapacitet, elevunderlag och befolkningsprognoser, är det i slutänden huvudmannen, den politiska majoriteten, som bestämmer hur region Gotlands skolor och verksamheter ska organiseras och lokaliseras.

Förvaltningens planering utgår från rådande politiska beslut, resultat av det fria skolvalet, lokalernas status samt deras behov av underhåll och om- eller tillbyggnationer.

Förvaltningen har ett överskott av lokalyta vilket främst gäller förskolor och grundskolor. Bedömningen utifrån de senaste befolkningsprognoserna är att överskottet av lokalyta kommer att öka inom vissa geografiska områden, vilket innebär att det är viktigt att det görs kontinuerlig översyn av organisation och möjligheter till förtätning och samlokalisering, och/eller att förvaltningen ser över möjligheten att frigöra lokalytor till annan avdelning eller förvaltning.

I arbetet med lokalplanering är det mycket viktigt att alltid beakta lokalernas kapacitet vad det gäller yta/elev, ventilation osv. Inte frånga uppsatta riktvärden och belasta lokalerna mer än vad de är dimensionerade för. Det kan få negativa konsekvenser utifrån elevers och personals arbetsmiljö och hälsa.

3.1 Lokalyta per förvaltning

Kontraktsarea är den yta som anges i hyresavtalet och utgör grunden för hur stor del av lokalerna som respektive nämnd disponerar. Den omfattar både den faktiska användbara ytan samt en proportionerlig andel av gemensamma utrymmen, till exempel trapphus, korridorer och teknikrum, beroende på avtalets utformning.

Diagrammet nedan visar hur den totala kontraktsarean, ca 370 000 m² är fördelad mellan nämnderna. Fördelningen illustrerar vilka verksamhetsområden som nyttjar störst respektive minst andel av Region Gotlands totala lokalyta

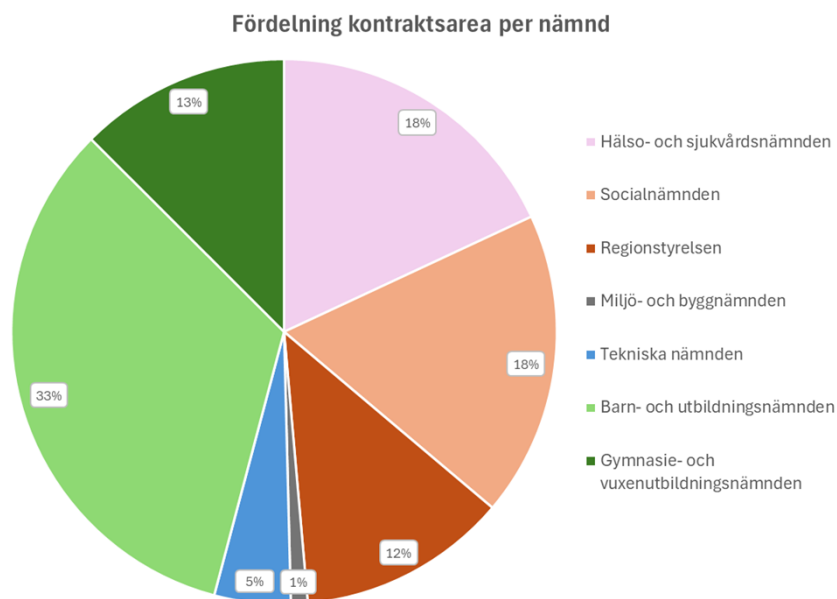

Diagram 1: Fördelning yta per nämnd

3.2 Lokalkostnadsutveckling

Internhyran är det betalningssystem som används för att fördela kostnaderna för kommunens lokalförsörjning mellan nämnderna. Den bygger på principen att tekniska nämnden är hyresvärd och ansvarar för att tillhandahålla lokaler, medan respektive nämnd är hyresgäst och betalar för de lokaler som används.

För 2026 redovisas både befintliga kontrakt och effekter av förändringar i lokalbeståndet, vilket tydliggör vilka verksamheter som står för den största andelen av de totala lokalkostnaderna.

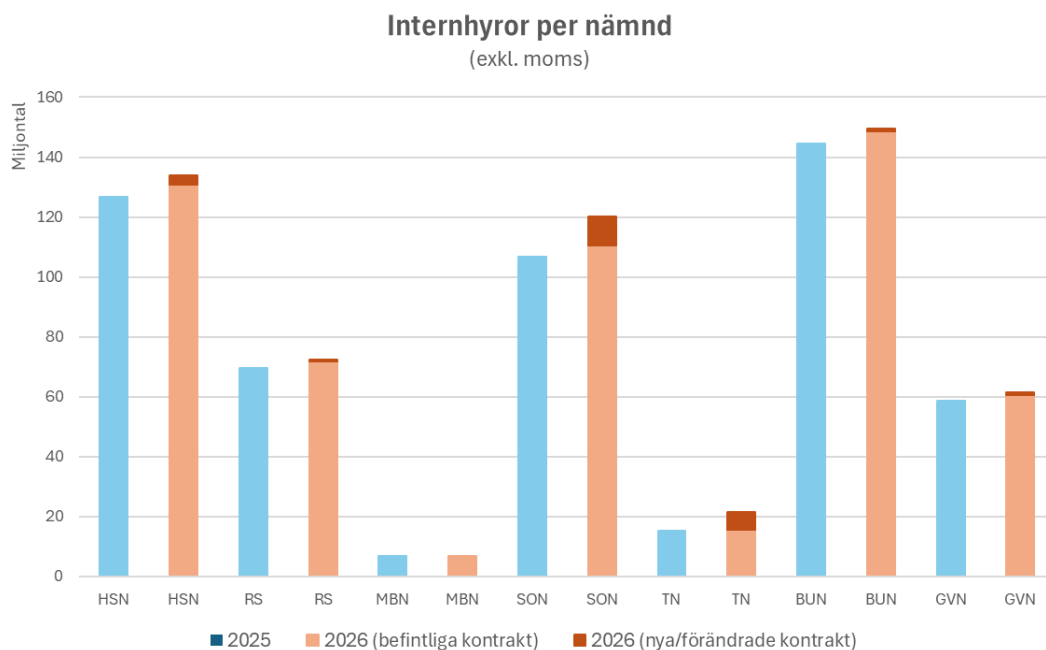

Diagram 2: Internhyror per nämnd

BUN är den nämnd som i nuläget har högst lokalhyreskostnad. Förklaring till det ligger främst i att nämnden har störst behov av lokaler men att det också finns ett överskott av lokalyta i den spridda skolorganisationen. Förvaltningen jobbar kontinuerligt med att anpassa och minska antalet kvadratmeter för att sänka den årliga kostnaden. Till saken hör också att när lokaler renoveras eller att det byggs nytt så höjs också hyran.

3.3 Underhållsplan och åtgärder

Region Gotland har en långsiktig plan för underhåll av regionens fastigheter. Planen ska också skapa förutsättningar att samordna underhållsåtgärder med förvaltningarnas behov av verksamhetsanpassningar och lokalförändringar. På så sätt kan större underhåll genomföras samtidigt som anpassningar r eller ombyggnader sker, vilket ger mer kostnadseffektiva projekt. Även åtgärder kopplade till energi- och klimatprojekt ska i så stor utsträckning som möjligt samordnas med underhållsåtgärderna.

Underhållsplanen samordnas med förvaltningens arbete med långsiktiga lokal- och investeringsbehov.

Prioritering

1. System som uppnått sin tekniska livslängd och ska uppfylla krav på en fastighetsägare i form av myndighetskrav.
2. Underhållsåtgärder som syftar till att skydda klimatskalet (tak, fasad och fönster)
3. Åtgärder som leder till sänkta driftkostnader samt minskad påverkan på miljön.

Samtliga åtgärder ska göras på ett sådant sätt att:

- Fokus på energi och klimatförbättringar prioriteras.
- Störningar för verksamheterna minimeras

Utemiljöer

En viljeinriktning från förvaltningen (UAF) är att när underhåll budgeteras och genomförs så skall underhåll och uppdatering av utemiljöer inkluderas utifrån perspektiven; klimatförändringar och hållbar utveckling, trygghet, säkerhet, rörelse, lek, lärande och social samvaro.

Förvaltningen (stöd och utveckling och barn- och elevhälsan) ingår i en arbetsgrupp kring utemiljöernas utveckling tillsammans med TKF. Ambitionen är att söka med medel ur hållbarhetspotten för att sedan ta fram ett projektdirektiv och forma en gemensam handlingsplan.

Tabell 1: Underhållsplan

Åtgärd	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036
Wisbygymnasiet Solrosen 1 Visby Vilka hus avses?				X	X	X		X		
Vuxenutbildningen Gesällgatan & Hackspetten										
Guteskolan Verkstads skolan 2 Visby	X?	X?								
Folkhögskolan Hemse	X	X								

3.4 Pågående och planerade lokaländringar

I detta kapitel redovisas lokalåtgärder där genomförandet har påbörjats eller planeras påbörjas under år 2026. Detta omfattar exempelvis investeringar, inhyrningar eller avvecklingar som har gått vidare från analys, prioritering och planering och nu befinner sig i genomförandefas – eller står inför praktiskt genomförande inom kort.

4. Prioriterade lokalbehov

Det här kapitlet omfattar prioriterade lokalbehov där genomförandet ännu inte har påbörjats, utan behovet befinner sig i behovsanalys eller förstudiefas.

Endast behov där åtgärden förväntas påbörjas från och med 2027 ska tas med här. Behov med genomförandestart 2026 eller tidigare redovisas i stället i kapitel 3.4.

4.1 Kriterier för prioriterade lokalbehov

För att ett lokalbehov ska kunna tas vidare och omfattas av den gemensamma lokalförsörjningsplanen krävs att det uppfyller minst ett av följande kriterier:

- Ytförändring >200 m²
- Investering >5 mnkr
- Strategisk betydelse för regionen

Utöver att kriterierna uppfylls ska behovet också vara prioriterat av nämnden. Endast de behov som nämnden själv bedömer som angelägna bör redovisas i detta kapitel.

4.2 Beskrivning av prioriterade lokalbehov

Nämnden har ett fortsatt behov av att investera i lokaler. Arbetet med framtagandet av lokal- och investeringsbehov baseras på nuvarande budget, planer och prognoser för 2027–2036. Lokalkostnaderna förväntas delvis öka på grund av investeringsbehov i befintliga lokaler, nybyggnation, ökade hyreskostnader samt en underhållsskuld.

Kostnader för förstudier och projektering, som uppskattas till cirka 10 procent av totalen, tillkommer i varje projekt. Driftskostnader efter genomförda åtgärder belastar sedan förvaltningen då hyrorna ökar. Förvaltningen skall klara att bära genomförda investeringar inom förvaltningens budgetram. Detta är en förutsättning för att önskade investeringar ska kunna genomföras

Ovanstående gäller för de lokaler som ägs av region Gotland och som förvaltas och utvecklas av teknikförvaltningen (TKF). Detta gäller inte fullt ut för Folkhögskolan

eftersom de har lokaler i Fårösund som är inhyrda externt av samhällsbyggnadsbolaget (SBB). I det fallet är det fastighetsägaren som står för investeringskostnaderna och sedan lägger det på hyreskostnaderna för att få in pengar för investeringen.

Tabell 2.1

Rubrik	Svar/Kommentar
Lokalbehovets namn	Vuxenutbildningen
Vad är behovet?	Ny, om- och tillbyggnad för vuxenutbildningen
Var?	Hackspetten 14 Visby – N; a Hansegatan och Gesällgatan
När behöver behovet vara löst?	Start 2026 och successiv om- och tillbyggnad fram till och med 2029
Skede i processen	Planering
Orsak till behovet	Vuxenutbildningen har expanderat under ett antal år och lokalerna räcker inte till. Delar av lokalerna är utdömda och arbetsmiljön är inte bra
Önskad effekt	Bättre arbetsmiljö, ökad tillgänglighet och ändamålsenliga lokaler
Prövade alternativ	Ja. Vuxenutbildningen övertar successivt lokaler från Polhemskolan och barn- och elevhälsans huvudkontor. Gör att kostnaden för ny, om- och tillbyggnad reduceras
Risker om inget görs	Större arbetsmiljöproblem med risk för att verksamheten delvis kommer att stängas

Tabell 2.2

Rubrik	Svar/Kommentar
Lokalbehovets namn	Ungdomsgård Visby Norr
Vad är behovet?	Lokal för ungdomsgård inom Visby norr
Var?	Visby norr
När behöver behovet vara löst?	Under 2026
Skede i processen	Analys
Orsak till behovet	Ökat behov inom Visby norr. Fler ungdomar
Önskad effekt	Främja inkludering och delaktighet i samhället för fler ungdomar.
Prövade alternativ	Samlokalisering och omdisponering av lokaler inom förvaltningen, är under prövning
Risker om inget görs	Politiskt beslut efterlevs inte. Ingen ungdomsgård Visby norr

Tabell 2.3

Rubrik	Svar/Kommentar
Lokalbehovets namn	Wisbygymnasiet Lundbygatan
Vad är behovet?	Utbildningslokal med uppställningsplats för maskiner, för byggprogrammet inriktning anläggning
Var?	Österby, Visby
När behöver behovet vara löst?	2026/2027
Skede i processen	Planering
Orsak till behovet	Tidigare lokal överlämnad till BIVAB i samband med nytt avtal för kollektivtrafiken

Önskad effekt	Funktionell och ändamålsenlig utbildningslokal
Prövade alternativ	Ja
Risker om inget görs	Utbildningen ges inte rätt förutsättningar och kan inte bedrivas fullt ut

Tabell 2.4

Rubrik	Svar/Kommentar
Lokalbehovets namn	Wisbygymnasiet och anpassat gymnasium
Vad är behovet?	Klassrum och grupprum saknas – enligt Wisbygymnasiet
Var?	Solrosen 1, Visby
När behöver behovet vara löst?	Preliminärt, augusti 2026
Skede i processen	Analys
Orsak till behovet	Ökning av elevantal under perioden 2024–2027 för gymnasiet
Önskad effekt	Ändamålsenlig planering och funktionella och ändamålsenliga lokaler
Prövade alternativ	Inte tillräckligt provat och utrett. Pågående arbete. Översyn av inre organisation och samverkan med bl.a. vuxenutbildningen
Risker om inget görs	Utbildningen ges inte rätt förutsättningar

4.3 Översiktstabell prioriterade lokalbehov

Huvudprocess för lokalförsörjning

Lokalbehov inom Region Gotlands följer en gemensam lokalförsörjningsprocess:

Analys – Prioritering – Planering – Genomförande – Avslut.

Bild 1: Huvudprocess, lokalförsörjning.

Arbetet inleds alltid med en behovsanalys för att identifiera om det finns ett faktiskt lokalbehov, vad det beror på och vilka mål som ska uppnås. Behovet prioriteras sedan innan resurser kan avsättas för vidare planering. Planeringsfasen innebär att möjliga lösningar utreds, exempelvis genom en förstudie. I genomförandefasen vidtas konkreta åtgärder för att lösa behovet – det kan handla om att skaffa mark, bygga nytt eller bygga om, hyra in, köpa, sälja eller demontera lokaler. Avslut innebär drifttagning, inflyttning, uppföljning av mål och avslut av processen.

Tabell 3: Nästa steg i processen för prioriterade lokalbehov

Lokalbehov	Nästa steg i processen	-26	-27	-28	-29	-30	-31	-32	-33	-34	-35	-36
Vuxenutbildningen Visby	Planering	X	X	X	X							
Ungdomsgård Visby Norr	Analys	X										
Folkhögskolan Hemse kök	Planering	X										
Folkhögskolan Hemseflertalet byggnader	Analys		X	X	X							
Wisbygymnasiet Lundbygatan	Genomförande	X	X									

4.4 Övriga behov av lokalåtgärder

I detta avsnitt redovisas lokalbehov som inte omfattas av den regiongemensamma lokalförsörjningsplanen, men som nämnden/förvaltningen anser relevanta för den egna planeringen. Syftet är att ge en helhetsbild över lokalåtgärder och behov, även i mindre skala.

Säkerhet

Det nya säkerhetskapitlet i skollagen, som trädde i kraft 1 juli 2025, innebär att skolor måste förhindra obehörig åtkomst, exempelvis genom låsta dörrar, passersystem och övervakning. För att förebygga våld och hot kan kamerabevakning, trygghetslarm och omformade lokaler för utrymning och samling krävas. Nya rutiner kan också innebära säkerhetskontroller och säkra förvaringsskåp. Samtidigt uppstår pedagogiska och etiska utmaningar, såsom att balansera trygghet och öppenhet samt hantera stress hos elever och personal. Förändringarna påverkar nämndens hela ansvarsområde.

Beredskap och lokaler

Det förhöjda beredskapsläget får konkreta följder för förvaltningen, särskilt gällande lokalförsörjning och utformning. Lokaler måste kunna nyttjas för flera syften, exempelvis evakuering, kriscenter eller skyddsrum, och därför ha reservlösningar för el, vatten och värme. Vissa lokaler behöver förstärkas fysiskt eller tekniskt mot cyberattacker, sabotage och andra hot. Skolor ska kunna stödja totalförsvaret och fungera som stödjepunkter, vilket kräver robusta nätverk, möjlighet till fränkoppling vid cyberhot, evakueringsvägar, skyddsutrymmen och anpassningar för barn i förskola och anpassad skola. Skolor måste kunna upprätthålla verksamhet vid störningar i försörjningskedjor. Därför behövs lager med förnödenheter och utrustning, lättåtkomliga men säkrade, och anpassade för långsiktig lagring. Förskola och anpassad grundskola har särskilt ansvar för barn som inte kan ta ansvar själva och där behoven är större. Förvaltningen ska kontinuerligt genomföra risk- och sårbarhetsanalyser i samverkan med kommunens beredskaps- och säkerhetsfunktioner. Lokalplanering ska integreras i beredskapsplaner, och investeringar i robusthet, redundans och säkerhet måste prioriteras.

Idrottsämnets lokaler

Översyn av befintliga omklädningsrum för åtgärder som kan öka säkerhet och trygghet genomförs kontinuerligt

Utomhusmiljön

En viljeinriktning från förvaltningen (UAF) är att när underhåll budgeteras och genomförs så skall underhåll och uppdatering av utemiljöer inkluderas utifrån perspektiven; klimatförändringar och hållbar utveckling, trygghet, säkerhet, rörelse, lek, lärande och social samvaro. Se även kapitel 2.4.

Allmänna ytor och uppehållsytor

Ytorna spelar en avgörande roll för elevernas trivsel, trygghet och utveckling. De fungerar som viktiga mötesplatser där elever kan återhämta sig, umgås och bygga relationer utanför den formella undervisningen. I en tid där psykisk hälsa och social inkludering är centrala frågor inom skolväsendet, är tillgången till välplanerade gemensamma utrymmen en nyckelfaktor för att skapa en positiv skolmiljö. Upphållsytor bidrar till att minska stress och främja en känsla av tillhörighet. För elever med särskilda behov är dessa ytor särskilt viktiga, då de kan erbjuda lugna zoner för återhämtning och stöd. Genom att integrera allmänna ytor i skolans ordinarie lokaler skapas förutsättningar för inkludering och minskad stigmatisering.

Utöver den sociala funktionen har allmänna ytor även pedagogiska fördelar. De kan användas för grupparbeten, samtal, stödinsatser och informellt lärande, vilket ger flexibilitet i undervisningen och möjliggör anpassning till olika lärtilar. I skolor med flera verksamheter, såsom grundskola, gymnasium, kulturskola och vuxenutbildning, blir samnyttjande av gemensamma ytor ett effektivt sätt att använda resurser och möta förändrade behov. Vid lokalplanering bör därför allmänna ytor prioriteras och utformas med hänsyn till elevernas olika behov. Genom att skapa inkluderande, flexibla och funktionella uppehållsytor stärks skolans förmåga att erbjuda en trygg, stimulerande och hållbar lärmiljö för alla elever.

4.5 Förändringar i prioriterade lokalbehov

Detta kapitel redovisar förändringar i de prioriterade lokalbehoven jämfört med föregående års rapport. Här beskrivs eventuella nya eller borttagna behov samt ändringar i befintliga behovs omfattning, inriktning eller karaktär. Syftet är att tydliggöra hur planeringsläget förändras över tid – och varför.

4.5.1 Nya eller borttagna prioriterade behov

Ungdomsavdelningen

Nämnden har gett förvaltningen i uppdrag att etablera en ungdomsgård inom Visby norr eftersom behovet bedöms vara relativt stort. Sökandet efter lämplig och ändamålsenlig lokal är pågående. Uppdraget begränsas dock av att den skall etableras inom regionens egna lokaler och inte hyra in externa och utöka förvaltningens lokalyta och kostnader. Flera spår utreds parallellt men något beslut är ännu inte taget. I nuläget diskuteras alternativ som del av Tjelvarskolans lokaler eller om det kan bli aktuellt med någon lokal inom området Hackspetten 14. Området genomgår nu en översyn och skall delvis planeras om i samband med byggprojektet för vuxenutbildningens om- och tillbyggnad samt Polhemskolans avveckling. På området finns i dag vuxenutbildning, delar av SOF, Polhemskolan och kök och matsal för grundskola och gymnasiet. Se även tabell 2.2 och kapitel 2.2.

Vuxenutbildningen och Wisbygymnasiet

Finsnickeri/träteknik

Utbildning bedrivs idag på Solrosen i Wisbygymnasiets lokaler vilka är trånga och inte fullt ut ändamålsenliga eller tillräckligt bra ur ett arbetsmiljö och säkerhetsperspektiv. De är heller inte flexibla eller elastiska och det begränsar elevantal, möjlig utveckling av utbildningen samt även att utveckla och modernisera maskinparken.

Både vuxenutbildning och gymnasiet har ett behov av tillgång till en utbildningslokal för finsnickeri. Wisbygymnasiet har främst behovet för introduktionsprogrammen och för anpassat gymnasium och vid vuxenutbildningen är behovet kopplat till yrkesutbildning inom finsnickeri. Dessa behov skiljer sig åt till viss del men utifrån perspektiven ekonomi och lokalnyttjande så är det högst väsentligt att komma till beslut om god samordning och samnyttjande. Att etablera två olika utbildningslokaler för finsnickeri bedöms i nuläget inte vara ekonomiskt eller organisatoriskt försvarbart.

Vuxenutbildningens behov är stabilt och de framför önskemål och behov av utveckling till mer ändamålsenliga lokaler. Även Wisbygymnasiet bedöms ha fortsatt behov av möjligheten att utbilda inom delar av finsnickeriområdet men främst mer inom en prova-på-variant för nämnda elevgrupper.

Avdelningarna har under en längre tid försökt komma överens om en gemensam plan för lokal och maskiner men inte lyckats.

Förvaltning och nämnd behöver här göra en helhetsbedömning av behov och möjligheter framåt, vilket bör sammankopplas med framtagandet av en långsiktigt hållbar utbildningsstrategi för gymnasieskolan och vuxenutbildningen inom Region Gotland.

Wisbygymnasiet

Gymnasiet har ännu inte fullt ut lyckats planera för att möta det ökade elevantalet till läsåret 2026/2027. Utgångspunkten är och har varit att inte utöka nämndernas totala lokalbestånd under perioden 2024–2027, förutom då det handlar om specialsalar för yrkesprogram. Dessa ytor kan behöva utökas, tillfälliga eller permanenta, för att öka möjligheten till flexibilitet och elasticitet inom lokalnyttjandet och utbildningsutbudet. I övrigt gäller det att fokusera på samordning, samnyttjande av befintliga lokaler och den interna organisationen. Prioritet ligger på att samnyttja lokaler med vuxenutbildningen, grundskolan och kulturskolan, i syfte att undvika kostsamma lösningar som paviljonger. Samarbetet med vuxenutbildningen har redan stärkts inom plåt och svets, och kan utökas med till exempel sjöfart-, byggnads- och elutbildning. Arbetet bör kopplas till regional planering och dimensionering av gymnasieutbudet.

Wisbygymnasiets verksamhet i Visby norr bedöms kvarstå, och för att möjliggöra flexibelt lokalnyttjande krävs fortsatt planering i samverkan med vuxenutbildningen. Inom Visby norr finns goda förutsättningar för utökad samplanering. Vuxenutbildningen har nyligen genomfört en behovsanalys och arbetar nu med projektdirektiv för om- och tillbyggnad av lokaler.

GVN har tagit beslut att starta en ny energiinriktning inom el- och energiprogrammet från höstterminen 2025. Bakgrunden är det ökade behovet av arbetskraft inom energisektorn på Gotland, som en följd av den pågående energiomställningen. I dagsläget bedrivs el- och energiprogrammet på tre olika adresser i Visby och möjligheten att samordna programmet än mer behöver ses över. Ett samarbete med vuxenutbildningen pågår för att möjliggöra studiestart i det så kallade "Flexhuset", Visby norr till läsåret 2026/2027. Gångavståndet mellan "Flexhuset" och el, bygg och vvs- och fastighetsprogrammet på Herkulesvägen är

ca 400 m. Huruvida utbildningen kommer att vara kvar i dessa lokaler framöver får fortsatt utredningsarbete avgöra.

Gymnasiet ser även ett ökat behov av anpassade lärmiljöer för elever med särskilda behov, introduktionsprogrammet (IM) och anpassad gymnasieskola. Antalet elever inom dessa verksamheter växer, vilket kräver fler stöd- och smågruppslokaler.

Elevantalet inom anpassad gymnasieskola är svårberäknat men det förväntas växa något, vilket innebär att lokalbrist kan uppstå till skolstarten 2026/2027. Främst handlar behovet om klassrum och grupprum.

Matsal Visby norr

Det som Wisbygymnasiet fortsatt saknar i norra Visby är tillgång till en egen gemensam skolmatsal för eleverna. I dag delar gymnasieleverna matsal med grundskolan.

Planeringsförutsättningarna för gymnasiet är att grundskolans elevmåltider schemaläggs först och gymnasiets måltider och schemaläggning anpassas utifrån det. Att samordna elever från gymnasiets yrkesprogram med grundskolans elever i åldrarna 6–12 år kräver sin planering. Gymnasiet har under flertalet år anpassat sig till dessa planeringsförutsättningar men i det kontinuerliga planeringsarbetet med utbildningsutbud och förvaltningens lokalbehovsplan så framförs det ofta önskemål om att samla alla gymnasielever inom Visby norr i en gemensam matsal. Det bedöms vara viktigt att för att få en bättre spridning och anpassning av måltidstiderna och därigenom få bättre planeringsförutsättningar och en mer flexibel schemaläggning för både elever och lärare

Polhemskolan skall avvecklas och sammanföras med Norrbackaskolan och ett tänkbart alternativ till lösning är att göra nuvarande matsal inom Hackspettens område (N:a Hansegatan) till matsal för Wisbygymnasiets elever inom Visby norr och se över möjligheten att kombinera och samordna den med caféverksamhet för vuxenutbildningen. Gymnasiet och vuxenutbildningen samnyttjar i dag lokaler för yrkesutbildning inom norra Visby och att samordna skolmatsal och caféverksamhet bör av den anledningen inte vara svårt att genomföra utan det bedöms mer vara en naturlig utveckling. Om förslaget är aktuellt för genomförande så krävs det en förankring och planering tillsammans med gymnasiet, vuxenutbildningen och med måltidsenheten inom regionstyrelseförvaltningen. Måltidsenheten ansvarar för skolkök och matsalar och vuxenutbildningen ansvarar för egen caféverksamhet och att samordna dessa två delar har inte gjorts tidigare, men bedöms vara genomförbart med gemensam planering, ansvarstagande och ett nytänkande som kan tas med in i kommande byggprojekt för vuxenutbildningens lokaler.

Allmänna ytor och uppehållsytor – Visby norr

Inom Visby norr råder det brist på dessa ytor och möjligheten att utöka och utveckla dessa ytor behöver analyseras närmare, vilket kan genomföras i samverkan mellan gymnasiet och vuxenutbildningen. Som nämnts i tidigare kapitel (4.4) så bedöms ytorna spela en avgörande roll för elevernas trivsel, trygghet och utveckling. Det är viktiga mötesplatser där elever kan återhämta sig, umgås och bygga relationer utanför den formella undervisningen. För elever med särskilda behov är dessa ytor särskilt viktiga, då de kan erbjuda lugna zoner för återhämtning och stöd.

4.5.2 Ändrade prioriterade behov

Folkhögskolan – Fårösund och Hemse

Förvaltningens bedömning är att det är av yttersta vikt att Folkhögskolans lokalfrågor och behov kopplas än närmare den fastställda lokalförsörjningsprocessen för att tillsammans jobba än mer systematiskt och att avdelningens behov beaktas för att upprätthålla skolans funktion, mål och en god arbetsmiljö.

Förvaltningens bedömning är att det krävs fördjupad verksamhetsanalys av Folkhögskolans lokaler, arbetsmiljö och avtal. Här följer en kort sammanställning av verksamhetens upplevelse av underhållsbehoven;

Fårösund

Där har en utredning om lokalerna pågått i ca 2 år om möjligheten att köpa lokalerna i stället för att hyra. Utfallet av utredningen är att lokalerna fortsatt kommer att hyras. Det stora underhållsbehovet och den dåliga arbetsmiljön kvarstår. Internat

- Kök, rum, tvättstuga, teknik, etc
- Skolbyggnad
 - Klassrum, konferensrum, teknik, filmsal, förråd, etc
- Kustateljén
 - Klassrum, konferensrum, filmstudio, etc

Förvaltningens preliminära beräkning av belopp, efter analys, kommer att framföras som investeringsbehov till fastighetsägaren. Region Gotland bör inte investera i externa fastigheter.

Hemse

Folkhögskolan framför tydliga behov och önskemål som behöver utredas närmare tillsammans med TKF. Region Gotland äger fastigheterna.

Alla byggnader bedöms ha behov av underhåll och arbetsmiljön är försämrad.

Preliminära belopp skrivs in i den 10-åriga planen för investeringsbehov.

Även här krävs en fördjupad verksamhetsanalys.

Avtal Folkhögskolan

Det finns tidigare överenskommelser mellan Folkhögskolan och TKF och förvaltningens bedömning är i dag den att det finns behov av att se över dessa avtal igen.

Sammantaget visar detta på att Folkhögskolan i dag inte har samma förutsättningar som nämndens övriga avdelningar när det gäller lokaler och underhållsplaner

Vuxenutbildningen

Har successivt övertagit lokaler från arbetsliv- och etablering, Polhemskolan och under ht25 övertas även barn- och elevhälsans huvudkontor på Mästergatan, Övertagande har inneburit och innebär att verksamhets- och behovsanalys behöver göras kontinuerligt i samband med planering av flytt och förändrat antal kvadratmeter. Detta är en viktig del i förändringsarbetet för att följa den successiva förändringen och hur investeringspengar fördelas och planeringsförutsättningar påverkas. Under 2026 går planeringen in i nästa fas med hjälp av projektledare och arkitekt. Beställning är lagd till teknikförvaltningen.

Utbildnings- och arbetslivsförvaltningen